

Облік і оподаткування

УДК 303.732.4:657

Краєвський Володимир Миколайович

доктор економічних наук, доцент

Університет державної фіскальної служби України

Краевский Владимир Николаевич

доктор экономических наук, доцент

Университет государственной фискальной службы Украины

Kraevsky Vladimir

Doctor of Economics, Associate Professor

State Fiscal Service University of Ukraine

ORCID: 0000-0003-3513-3666

Костенко Олександр Миколайович

кандидат економічних наук

Київський кооперативний інститут бізнесу і права

Костенко Александр Николаевич

кандидат экономических наук

Киевский кооперативный институт бизнеса и права

Kostenko Aleksandr

PhD in Economics

Kyiv Cooperative Institute of Business and Law

Добриніна Євгенія Віталіївна

слухач магістратури

Університету державної фіскальної служби України

Добрынина Евгения Витальевна

слушатель магистратуры

Университета государственной фискальной службы Украины

Dobrynina Evgenia

*Undergraduate of the
University of State Fiscal Service of Ukraine*

Когут Сергій Сергійович

*слухач магістратури
Університету державної фіскальної служби України*

Когут Сергей Сергеевич

*слушатель магистратуры
Университета государственной фискальной службы Украины*

Kogut Sergey

*Undergraduate of the
University of State Fiscal Service of Ukraine*

**АНАЛІТИЧНИЙ ТА СИНТЕТИЧНИЙ КОНТЕКСТ ОБЛІКОВО-
АНАЛІТИЧНОЇ ОЦІНКИ ПРИЧИН І ВРАХУВАННЯ НАСЛІДКІВ
СУСПІЛЬНИХ ЯВИЩ І ПРОЦЕСІВ
АНАЛИТИЧЕСКИЙ И СИНТЕТИЧЕСКИЙ КОНТЕКСТ УЧЕТНО-
АНАЛИТИЧЕСКОЙ ОЦЕНКИ ПРИЧИН И УЧЕТА ПОСЛЕДСТВИЙ
ОБЩЕСТВЕННЫХ ЯВЛЕНИЙ И ПРОЦЕССОВ
ANALYTICAL AND SYNTHETIC CONTEXT OF ACCOUNTING AND
ANALYTICAL EVALUATION OF THE REASONS AND TAKING INTO
ACCOUNT THE CONSEQUENCES OF SOCIAL EVENTS AND
PROCESSES**

Анотація. В статті досліджено теоретико-методологічні положення оцінки причин і врахування наслідків суспільних явищ і процесів. Розвинуто наукове підґрунття аналітичного та синтетичного обґрунтування їх змісту в господарській діяльності.

Вказано на те, що аналіз і синтез є базовими інструментами в розумінні феномену самоорганізації, який синергетика пов'язує насамперед з поняттям дисипативної структури. Яку слід розуміти як, структуру, що виникає спонтанно у відкритих неврівноважених системах. Зазначено, що порядок виникнення дисипативних структур обґрунтовується аналітичним та синтетичним контекстом оцінки причин і врахування наслідків суспільних явищ і процесів. Згідно з досліджуваними видами контексту поки система перебуває в стані рівноваги її елементи поведуться незалежно один від одного, перебуваючи ніби у стані гіпнотичного сну. Через свою незалежність останні не мають здатності до утворення впорядкованих структур. Розглянуті елементи такої системи, які «збуджуються зі сну» і починають функціонувати узгоджено. Між ними виникають кореляції, когерентна взаємодія, внаслідок чого з'являється те, що називається дисипативною структурою. Доведено, що властивістю такої структури є підвищена «чутливість» до впливів зовнішнього середовища, що виявляються для неї фактором генерації та добору різних структурних конфігурацій. Соціальні, як і матеріальні системи за цих умов включаються в процес структурогенеза або самоорганізації.

Вказано, що аналіз і синтез як одні з найважливіших пізнавальних інструментів розуміння процесу структурогенезу соціальних систем власним методологічним змістом розкривають співвідношення двох протилежних джерел: самоорганізуючого, творчого джерела, що нарощує неоднорідність у соціальному середовищі, структурує її, і дисипативного, розсіюючого джерела, що розмиває неоднорідність, прагне перетворити соціальне середовище на «атомізовану масу», яка не має структурних зв'язків.

Ключові слова: *аналіз, синтез, явище, процес, господарська діяльність.*

Аннотация. В статье исследованы теоретико-методологические положения оценки причин и учета последствий общественных явлений и процессов. Развито научное обоснование аналитического и синтетического их содержания в хозяйственной деятельности.

Указано на то, что анализ и синтез являются базовыми инструментами в понимании феномена самоорганизации, который синергетика связывает прежде всего с понятием диссипативной структуры. Которую следует понимать как, структуру, которая возникает спонтанно в открытых неравновесных системах. Указано, что порядок возникновения диссипативных структур обосновывается аналитическим и синтетическим контекста оценки причин и учета последствий общественных явлений и процессов. Согласно исследуемым видам контекста пока система находится в состоянии равновесия ее элементы ведут себя независимо друг от друга, находясь как бы в состоянии гипнотического сна. Через свою независимость последние не имеют способности к образованию упорядоченных структур. Рассмотрены элементы такой системы, которые «возбуждаются от сна» и начинают функционировать согласованно. Между ними возникают корреляции, когерентная взаимодействие, в результате чего появляется то, что называется диссипативной структурой. Доказано, что свойством такой структуры является повышенная «чувствительность» к воздействиям внешней среды, которые оказываются для нее фактором генерации и отбора различных структурных изменений. Социальные, как и материальные системы при этих условиях включаются в процесс структурогенеза или самоорганизации.

Указано, что анализ и синтез как одни из важнейших познавательных инструментов понимания процесса структурогенеза социальных систем собственным методологическим содержанием раскрывают соотношение двух противоположных источников:

самоорганизующего, творческого источника, который увеличивает неоднородность в социальной среде, структурирует ее, и диссипативной, рассеивающего источника, который размывает неоднородность, стремится превратить социальную среду в состояние при котором она не имеет структурных связей.

Ключевые слова: *анализ, синтез, явление, процесс, хозяйственная деятельность.*

Summary. *The article examines the theoretical and methodological provisions for assessing the causes and taking into account the consequences of social phenomena and processes. The scientific substantiation of their analytical and synthetic content in economic activity is developed.*

It is pointed out that analysis and synthesis are basic tools in understanding the phenomenon of self-organization, which synergetics associates primarily with the concept of dissipative structure. Which should be understood as a structure that occurs spontaneously in open nonequilibrium systems. It is indicated that the order of occurrence of dissipative structures is justified by the analytical and synthetic context of assessing the causes and taking into account the consequences of social phenomena and processes. According to the studied types of context, while the system is in a state of equilibrium, its elements behave independently of each other, as if in a state of hypnotic sleep. Through their independence, the latter do not have the ability to form ordered structures. Elements of such a system that are "excited from sleep" and begin to function in concert are considered. Between them, correlations arise, coherent interaction, as a result of what appears to be called a dissipative structure. It is proved that the property of such a structure is an increased "sensitivity" to environmental influences, which turn out to be a factor in generating and selecting various structural changes for it. Social, as well as

material systems under these conditions are included in the process of structural genesis or self-organization.

It is pointed out that analysis and synthesis as one of the most important cognitive tools for understanding the process of the structural genesis of social systems by their own methodological content reveal the relationship of two opposite sources: a self-organizing, creative source that increases heterogeneity in the social environment, structures it, and a dissipative, scattering source that blurs heterogeneity, seeks to turn the social environment into a state in which it does not have structural connections.

Key words: *analysis, synthesis, phenomenon, process, economic activity.*

Актуальність теми дослідження. Розгляд суспільства з погляду його змін припускає актуалізацію наступних питань: які сили, або фактори розвитку суспільства є рушійними; які основні форми, у яких відбувається соціальний розвиток; у якій динаміці розвивається суспільство і соціальні процеси. Отримати відповіді на них без аналізу і синтезу як методів пізнання і видів діяльності неможливо. Для того, щоб зрозуміти, корисність цих методів в оцінці причин і врахуванні наслідків суспільних явищ і процесів, зауважимо, що окреме положення, висновок, наслідок знаходиться в такому ж відношенні до загального принципу, основи, в якому дія знаходиться до причини. Як з відомої причини впливає відома дія, так з відомого принципу, підстави виходить отриманий висновок, наслідок. Ми так само шукаємо для відомого положення принцип або основу, як для відомої дії шукаємо її причину. З іншого боку, як для відомої причини ми шукаємо її дію, так для відомих принципів ми можемо шукати їх наслідки.

Звідси, в залежності від того, що ми шукаємо в оцінці причин і врахуванні наслідків суспільних явищ і процесів, виходять дві різні парадигматичні концепції. Якщо ми від причини йдемо до дії, від підстави

до висновку, то такий шлях називається прогресивним або синтетичним. Прогресивним він називається тому, що відповідає реальній суспільній природі, дійсному ходу речей, оскільки в такій природі причина раніше, ніж дія. Зворотній шлях, саме від дії до причини, від висновків до принципів, називається регресивним або аналітичним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням проблемних питань інсталювання в суб'єктну суспільнознавчу екзистенцію інструментарію аналізу і синтезу займаються представники різних наукових шкіл, зокрема: матеріалісти, ідеалісти, натуралісти, соціологи, культурологи та інші. Однак, їх науковий доробок часто характеризується фаховою специфічністю й не розкриває об'єктного аналітичного і синтетичного потенціалу в соціальному пізнанні.

Постановка проблеми. Потребують обґрунтування теоретико-методологічні положення аналізу і синтезу суспільних явищ і процесів.

Мета дослідження. Дослідити теоретико-методологічні положення оцінки причин і врахування наслідків суспільних явищ і процесів. Розвинути наукове опертя аналітичного та синтетичного обґрунтування їх змісту в господарській діяльності.

Виклад основного матеріалу (результати досліджень). Першим питанням окресленої проблематики є питання про рушійні сили, або джерела змін, що відбуваються в суспільстві. Проаналізувавши теоретичні напруження та практику світоглядності можемо синтезувати наступне визначення: під рушійними силами розвитку суспільства розуміють істотні, необхідні, довгостроково діючі чинники, що забезпечують такий розвиток, зокрема: 1) матеріальне виробництво, прогрес техніки і технологій – економічна площина (послідовники марксистської соціологічної теорії і філософи-технократи: У. Ростоу, З. Бжезинський); 2) трансформації в культурному житті, системі духовних цінностей – соціальна параметричність існування (соціологи і культурологи: О. Конт,

Т. Парсонс, П.Сорокін); 3) зміни природних основ соціального життя, кліматичні, біологічні і навіть космічні фактори – екологічна спрямованість (прихильники натуралістичних концепцій: Ш. Монтеск'є, В. Вернадський, Л. Гумільов) [12].

Усі перелічені фактори (економічні, соціальні та екологічні) не одноосібно, а комплексно впливають на розвиток суспільства. Причому всі вони найтіснішим чином переплетені і не можуть розглядатися незалежно один від одного.

Важливе місце в теорії розвитку суспільства посідають питання, пов'язані з визначенням форм його переходу з одного стану в інший. Як підтверджує аналітичний та синтетичний контекст оцінки зазначених форм, цей перехід здійснюється революційним або еволюційним шляхом і реалізується за допомогою суспільних реформ.

Проблема динаміки розвитку суспільства і соціальних процесів вперше спробував розв'язати О. Конт [12], розробивши на основі аналітичного методу соціологічну концепцію соціальної статичності, а за допомогою синтетичного – соціальної динаміки, згідно з якими перша відбиває умови і закони функціонування суспільної системи, а друга описує зміни і закони її розвитку (рис. 1). Тобто, соціальні зміни пов'язуються з поняттям соціальних процесів, що торкаються структури соціальної системи і її елементів (соціальних спільностей, груп і т. д.). Внаслідок дії різних рушійних сил, що можуть бути спричинені як суб'єктами суспільства, так і процесами й явищами, структура соціальної системи (починаючи від групи і закінчуючи суспільством у цілому) видозмінюються, виникають її нові соціальні характеристики і нові соціальні взаємодії.

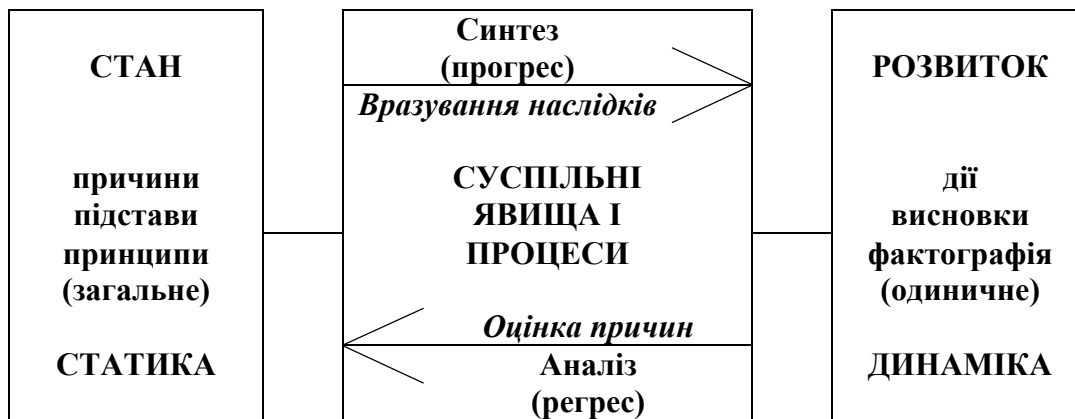

Рис. 1. Аналітичний та синтетичний контекст оцінки причин і врахування наслідків суспільних явищ і процесів

Джерело: розроблено автором

Як свідчать дані рис. 1 аналітичний та синтетичний контекст оцінки причин і врахування наслідків суспільних явищ і процесів обумовлює використання аналітичного методу дослідження тоді, коли шукаємо причини дій. В свою чергу, синтетичний метод полягає в тому, що спочатку відомі принципи припускаються відкритими і доведеними, а з цих загальних принципів отримуються відповідні висновки. Отже, аналіз відповідає індуктивному умовиводу, а синтез – дедуктивному.

Розглядаючи проблеми соціальної зміни, слід брати за основу принципи системного аналізу, вироблені класичною кібернетикою. Необхідно виходити з того, що суспільство як система має стійкість, здатність до самовідтворення, що виявляються у сталості і стабільності її основних структурних елементів. Якщо в певний момент, внаслідок якихось факторів порушується співвідношення сил, що підтримують рівновагу системи (відбувається ріст впливу якоїсь групи, формується новий склад державних органів і т. д.), відбувається зміна рівноваги. Соціальна система в цілому, її структурні елементи залишаються при цьому незмінними і швидко відновлюють втрачену рівновагу. Пристосування системи до умов, що змінилися, здійснюється за рахунок

внутрішніх резервів – вона інтегрує в себе нові утворення, загалом залишаючись незмінною [8, с. 74–95].

Другим видом зміни є зміна структури, що розуміється як ситуація, при якій тиск на систему зсередини чи ззовні стає настільки вагомим, що вона робиться нездатною відновити втрачену рівновагу. У цьому випадку доречним є застосування принципів аналітичного синтезу (генерування новизни за всебічною оцінкою), розроблених наукою про управління. Згідно з ними, щоб зберегти цілісність суспільства, підвищити його адаптивну здатність, відбувається трансформація найважливіших структурних елементів (соціальних ролей, інститутів, організацій). Модифікації зазнають цілі підсистеми – економічна, політична, система цінностей і т. д. Отже, зміни соціальних систем можуть не приводити до структурних перетворень або піддаватися їм відповідним чином [7, с. 317–322].

Аналітичний та синтетичний контекст оцінки причин і врахування наслідків суспільних явищ і процесів за концепцією самоорганізації соціальних систем дозволив уточнити деякі підходи, що склалися в період модерну, тобто «класичної» соціально-філософської думки. Зокрема, підтвердити цілком слушний силогізм, що соціальна система в реальному історичному процесі приводить до впорядкованості структур соціального простору, до балансу суспільних сил, соціальних інститутів, характеру соціальної комунікації – через перехідні стани суспільства, які характеризуються неупорядкованістю, розбалансуванням сфер їх взаємодії. Перш ніж дійти до рівноваги, кожна підсистема суспільства або окремих її елементів проходять структурну перебудову, вибираючи оптимальний для даного моменту режим діяльності. Саме такі процеси характерні для соціальних систем, що трансформуються від однієї до іншої форми соціального буття. До найважливіших категорій концепції самоорганізації соціальних систем, що розкривають сутність динаміки соціальних

процесів, належать [2, с. 104–119]: дисипативна структура, хаос, нестійкість, аттрактори, біфуркація та низка інших.

Аналіз і синтез є базовими інструментами в розумінні феномену самоорганізації, який синергетика пов'язує насамперед з поняттям дисипативної структури. Під нею слід розуміти структуру, що виникає спонтанно у відкритих неврівноважених системах. Порядок виникнення дисипативних структур обґрунтовується аналітичним та синтетичним контекстом оцінки причин і врахування наслідків суспільних явищ і процесів. Згідно з досліджуваними видами контексту поки система перебуває в стані рівноваги її елементи поведуться незалежно один від одного, перебуваючи ніби у стані гіпнотичного сну. Через свою незалежність останні не мають здатності до утворення впорядкованих структур. Але коли ця система під впливом взаємодій з навколишнім середовищем переходить у неврівноважений стан, ситуація змінюється. Елементи такої системи «збуджуються зі сну» і починають функціонувати узгоджено. Між ними виникають кореляції, когерентна взаємодія, внаслідок чого з'являється те, що називається дисипативною структурою. Властивістю такої структури є підвищена «чутливість» до впливів зовнішнього середовища, що виявляються для неї фактором генерації та добору різних структурних конфігурацій. Соціальні, як і матеріальні системи за цих умов включаються в процес структурогенеза або самоорганізації [4, с. 58–67].

Аналіз і синтез як одні з найважливіших пізнавальних інструментів розуміння процесу структурогенезу соціальних систем власним методологічним змістом розкривають співвідношення двох протилежних джерел: самоорганізуючого, творчого джерела, що нарощує неоднорідність у соціальному середовищі, структурує її, і дисипативного, розсіюючого джерела, що розмиває неоднорідність, прагне перетворити соціальне середовище на «атомізовану масу», яка не має структурних зв'язків.

Процес структурогенеза початися не може в середовищі, де переважає розсіююче, дисипативне джерело. Але й без процесу розсіювання структурогенез неможливий. Дисипація як фактор «видалення зайвого» в середовищі з нелінійними джерелами відіграє роль «різця», яким поступово, але цілеспрямовано відтинається все непотрібне. А позаяк дисипативні процеси, розсіювання є, по суті, макроскопічним проявом хаосу, то хаос на макрорівні – це не фактор руйнування, а сила, яка виводить на аттрактор, на тенденцію самоструктурування нелінійного середовища [1, с. 68–92; 6, с. 88–93].

З позиції синергетики структурогенез, соціальні зміни в системах відбуваються в ситуації максимальної нестійкості. Поняття нестійкості (чи нестабільності) в цій концепції втрачає негативний відтінок. Погоджуємося з думкою, що нестійкість може виступати умовою стабільного і динамічного розвитку. Тільки системи, далекі від рівноваги, здатні спонтанно організувати себе і розвиватися. А коли так, без нестійкості немає розвитку. Передбачається, що надмірна нестійкість притаманна не всій системі, а локалізована в частині, що забезпечує саморозвиток. Згідно з аналітичним та синтетичним контекстом оцінки причин і врахування наслідків суспільних явищ і процесів стійкості стаціонарного стану соціальної системи можуть загрожувати тільки стадії, що містять автокаталітичні петлі (де учасник взаємодії бере участь у новому синтезі самого себе). Такі стадії (мовою соціальної філософії – структурні зрушення макрорівня) індукуються організацією (тобто недоліками керування, регулювання соціальних процесів), оскільки саме вона (організація) у вигляді автокаталітичності здатна періодично знаходити невривноваженість, нестійкість. Це, в свою чергу, припускає, що будь-які проведені у суспільстві організації (реорганізації), які мають властивість амбівалентності, тобто здатність як упорядковувати, так і підсилювати хаос, повинні проходити ретельну різнобічну експертизу. А

вже потім експертиза повинна ставити заслін будь-яким волонтаристичним втручанням у живу тканину соціуму, прожектерству, «катастрофкам», що ведуть не до підвищення «здорової» стійкості соціальної системи, а до посилення в ній «негативної» нестійкості: дисгармонічних тенденцій, диспропорцій, виникнення суб'єктивних суперечностей, конфліктів [5, с. 104–106; 10, с. 25–28].

Центральне місце в теорії динамічних систем, що останнім часом все ширше використовується в аналітичному та синтетичному контексті оцінки причин і врахування наслідків суспільних явищ і процесів, в тому числі й у перехідний період, займають категорії аттрактор і біфуркація.

Під аттрактором (від лат. *attractio* – тяжіння) у спеціалізованій літературі [11, с. 55–72], присвяченій соціальним системам, що самоорганізуються, мають на увазі силу, що направляє розвиток системи за певною траєкторією (тимчасовою послідовністю). Водночас аттрактори не є силами в класичному розуміння цього слова, оскільки їх дія, яка змінює динамічні якості системи, поширюється на систему в цілому, а також за межі конкретного положення цієї системи. При виході системи за межі певних величин, вона з одного набору аттракторів переходить на інший, тобто входить у новий динамічний режим. У точці переходу системи від одного динамічного режиму на інший відбувається біфуркація (від лат. *bifurcatio* – роздвоєння, поділ).

Біфуркація – певна фундаментальна характеристика в поведінці складних соціальних систем, що зазнають високого ступеня тиску і напруги [12]. Під впливом цих чинників системи переходять від динамічного режиму одного набору аттракторів, звичайно більш стійких і простих, до динамічного режиму набору складніших і «хаотичних» аттракторів.

Процес біфуркації показує, що коли система виштовхується за свій поріг стабільності, вона входить у фазу хаосу – не обов'язково фатального

для неї: це може бути і передумовою до нового розвитку. У життєздатних системах хаос відступає перед більш високими формами порядку. Однак, відношення між докризовим і післякризовим порядком ніколи не буває лінійним – це не відношення просто причини і наслідків. Розвиток неврівноважених систем, оскільки він відбувається через процес біфуркації, є стрибкоподібним і нелінійним [3, с. 21–27; 4, с. 91–96].

Розвиваючи сутність зазначеної концепції необхідно наголосити на тому, що оскільки соціально-економічні системи сучасності складні й нестабільні, шляхи їх розвитку повинні рано чи пізно біфуркувати. До того ж, згідно із змістом аналітичного та синтетичного контексту оцінки причин і врахування наслідків суспільних явищ і процесів, біфуркації відбуваються частіше і розвиваються динамічніше, коли системи, що їх переживають, близькі до порогових значень своєї стабільності, тобто ведуть «небезпечний спосіб життя». Причин переходу до такого порогового, а потім і нестабільного, хаотичного стану може бути декілька: по-перше, це вплив недостатньо засвоєних чи невдало застосовуваних технічних нововведень (Т-біфуркації); по-друге, їх можуть спровокувати внутрішні і зовнішні соціальні конфлікти (війни, завоювання, революції, класові та етнічні колізії) (С-біфуркації); по-третє, явища нестабільності можуть викликати різкий занепад соціально-економічного порядку в цьому суспільстві під впливом зростаючої кризи, що призводить до Е-біфуркацій. У ХХ столітті людство пережило дві найбільші хвилі біфуркації, перша з яких була викликана «деколонізацією» країн Азії, Африки і Латинської Америки, а друга – політичними колізіями трансформації Радянського Союзу [9, с. 39–43].

Отже, застосування розглянутих підходів до оцінки причин і врахування наслідків суспільних явищ і процесів можливе тільки на основі застосування наукового опертя аналітичного та синтетичного обґрунтування їх змісту в господарській діяльності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Узагальнюючи наведений матеріал необхідно зазначити, що суспільство в широкому розумінні – це відокремлена від природи частина матеріального світу, що являє собою історично розвинену форму життєдіяльності людей, основою якої є людська праця, суспільне виробництво. Суспільство являє собою найскладнішу з відомих систем об'єктивної реальності, що охоплює сукупність соціальних об'єктів і суб'єктів, їх властивості і відносини, які утворюють цілісний соціальний організм.

Як елемент об'єктивної дійсності суспільство підлягає всім загальним закономірностям розвитку. З іншого боку – це особлива, специфічна частина дійсності, що характеризується, крім загальних закономірностей, своїми власними. Таким чином, і пізнання суспільства має свою специфіку, проте, його основою є аналіз і синтез.

Аналітичний та синтетичний контекст оцінки причин і врахування наслідків суспільних явищ і процесів забезпечує розгляд суспільства з погляду його змін допомагаючи відповісти на запитання: які сили, або фактори розвитку суспільства є рушійними; які основні форми, у яких відбувається соціальний розвиток; у якій динаміці розвивається суспільство і соціальні процеси.

Аналіз і синтез як одні з найважливіших пізнавальних інструментів розуміння процесу структурогенезу соціальних систем власним методологічним змістом розкривають співвідношення двох протилежних джерел: самоорганізуючого, що нарощує неоднорідність у соціальному середовищі, структурує її, і дисипативного, яке розмиває неоднорідність, прагнучи усунути в ньому структурні зв'язки.

Література

1. Алексеева Т. В., Лужецкий М. Г., Курганова Е. В. Информационно-аналитические системы: [учебное пособие]. М.: Московская финансово-промышленная академия, 2005. 175 с.
2. Андрейчиков А. В., Андрейчикова О. Н. Анализ, синтез, планирование решений в экономике: [учебное пособие]. М.: Финансы и статистика, 2000. 368 с.
3. Варенко В. М. Інформаційно-аналітична діяльність: Навч. посіб. / В. М. Варенко. К.: Університет «Україна», 2014. 417 с.
4. Економічна синталітика : філософський дискурс становлення та розвитку: [С. В. Бардаш, О. М. Костенко, В. М. Краєвський] ; за заг. ред. С. В. Бардаша. К. : ЦП Компринт, 2017. 225 с.
5. Захарова І. В., Філіпова Л. Я. Основи інформаційно-аналітичної діяльності: [навчальний посібник]. К.: Центр учбової літератури, 2013. 336 с.
6. Конотопов П. Ю. Аналітика: методологія, технологія і організація інформаційно-аналітичної роботи / П. Ю. Конотопов, Ю. В. Курносов. М.: Издательство «Русакі», 2004. 550 с.
7. Лебедев М. В., Черняк А. З. Аналітична філософія: [учебное пособие]. М.: РУДН, 2004. 740 с.
8. Мних Є. В. Філософія сучасного економічного аналізу: [навчальний посібник]. К.: КНЕУ, 2006. 408 с.
9. Муковський І. Т. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах: Навч. посіб./ І. Т. Муковський, А. Г. Міщенко, М. М. Шевченко. К.: Кондор, 2012. 224 с.
10. Сурмін Ю. П. Аналітична діяльність: Посібник для аналітика неприбуткової організації./ Ю. П. Сурмін. К.: Центр інновацій та розвитку, 2002. 96 с.

11. Чумаченко М. Г. Економічний аналіз: [підручник]. К.: КНЕУ, 2001. 540 с.
12. <http://uk.wikipedia.org> – офіційний сайт Вікіпедії Вільної енциклопедії.

References

1. Alekseeva T. V., Luzhetskiy M. G., Kurganova Ye. V. Informatsionno-analiticheskie sistemy: [uchebnoe posobie]. M.: Moskovskaya finansovo-promyshlennaya akademiya, 2005. 175 s.
2. Andreychikov A. V., Andreychikova O. N. Analiz, sintez, planirovanie resheniy v ekonomike: [uchebnoe posobie]. M.: Finansy i statistika, 2000. 368 s.
3. Varenko V. M. Informacijno-analitychna dijajlnistj: Navch. posib. / V. M. Varenko. K.: Universytet «Ukrajina», 2014. 417 s.
4. Ekonomichna syntalityka : filosofsjkyj dyskurs stanovlennja ta rozvytku: [S. V. Bardash, O. M. Kostenko, V. M. Krajevsjkyj] ; za zagh. red. S. V. Bardasha. K. : CP Komprynt, 2017. 225 s.
5. Zakharova I. V., Filipova L. Ja. Osnovy informacijno-analitychnoji dijajlnosti: [navchaljnyj posibnyk]. K.: Centr uchbovoji literatury, 2013. 336 s.
6. Konotopov P. Yu. Analitika: metodologiya, tekhnologiya i organizatsiya informatsionno-analiticheskoy raboty / P. Yu.Konotopov, Yu. V.Kurnosov. M.: Izdatelstvo «Rusaki», 2004. 550 s.
7. Lebedev M. V., Chernyak A. Z. Analiticheskaya filosofiya: [uchebnoe posobie]. M.: RUDN, 2004. 740 s.
8. Mnykh Je. V. Filosofija suchasnogho ekonomichnogho analizu: [navchaljnyj posibnyk]. K.: KNEU, 2006. 408 s.
9. Mukovsjkyj I. T. Informacijno-analitychna dijajlnistj u mizhnarodnykh vidnosynakh: Navch. posib./ I. T. Mukovsjkyj, A. Gh. Mishhenko, M. M. Shevchenko. K.: Kondor, 2012. 224 s.

10. Surmin Ju. P. Analitychna dijajnistj: Posibnyk dlja analityka neprybutkovoji orghanizaciji./ Ju. P. Surmin. K.: Centr innovacij ta rozvytku, 2002. 96 s.
11. Chumachenko M. Gh. Ekonomichnyj analiz: [pidruchnyk]. K.: KNEU, 2001. 540 s.
12. <http://uk.wikipedia.org> – oficijnyj sajt Vikipediji Viljnoji encyklopediji.